

LOUISIANA DEPARTMENT OF AGRICULTURE & FORESTRY
BOB ODOM, COMMISSIONER
OFFICE OF ANIMAL HEALTH SERVICES
5825 FLORIDA BLVD.
BATON ROUGE, LA 70806
(225) 925-3980

Beanh Dòch Taû Gia Caâm Ngoaii Nhaäp (EXOTIC NEWCASTLE DISEASE)

Beanh dòch taû gaø ngoaii nhaäp (beanh END) laø moät beanh truyeân nhieäm raát nguy hieäm cho gia caâm do virus gaây ra aûnh hööung ñeán taát caû caùc loaøi gia caâm vaø chim. Trôöùc ñaây, beanh naøy ñööic bieát ñeán dööùi daïng velogenic viscerotropic Newcastle (vieát taét laø VVND). Beanh END coù theå xem laø moät trong nhööng beanh nguy hieäm nhaát cho gia caâm treân theá giòùi. Beanh END ñoäc haïi ñeán noái nhieäu gia caâm cheát maø khoâng coù baát kyø bieäu hieän laâm saøng naøo. Noái vòùi nhööng baây chöa ñööic tieám chuûng, tyû leä cheát haâu nhö leân tòùi 100%. Virus coù theå taán coâng vaø gaây cheát ngay caû ñoái vòùi nhööng caù theå ñaô ñööic chuûng ngöøa.

Caùc cô quan nhaø nööùc goàm Boä Thöïc Phaäm vaø Noâng Nghieäp California (CDFA), Boä Noâng Nghieäp Hoa Kyø (USDA), vaø Dòch Vuï Kieäm Tra Söùc Khoeû Caây Troàng vaø Vaät Nuoâi (APHIS) hieän ñang chæ ñaïo moät chieán dòch tieâu dieät taän goác beanh END cho gia caâm thaû vöôøn vaø thööng nghieäp. Beanh naøy ñaô ñööic xaùc nhaän vaøo ngaøy 01 thaùng 10 naêm 2002.

Ñeâ chaën ñöüng sõi lan roäng cuâa beanh END trong vuøng, caùc baùc só thuù y cuâa Bang ñaô aùp duïng vieäc kieäm dòch chaët cheõ ñoái vòùi caùc chuû nuoâi vaø hoai chöi gia caâm ôù taát caû caùc ñòa phaän thuoaç Los Angeles County, caùc khu vöïc thuoaç caùc haït Riverside vaø San Bernadino phia nam vaø taây San Gabriel, San Bernadino, vaø San Jacinto Mountains. Quy trình seõ ñööic aùp duïng treân cô sôù töøng trööøng höïp cui theå.

Bieäu Hieän Laâm Saøng

Beanh END taùc ñoäng leân heä hoâ haáp, heä thaân kinh vaø heä tieâu hoaù. Thôøi kyø uû beanh keùo daøi khoaûng tøø 2 ñeán 15 ngaøy. Gia caâm nhieäm beanh coù theå coù nhööng bieäu hieän sau:

- Hoâ haáp: haét hôi, thôû doác, chaûy nööùc muõi, ho;
- Tieâu hoaù: tieâu chaûy phaân xanh;
- Thaân kinh: uû ruõ, run cô, xeä caùnh, ñaâu coâ bò ngoëio, ñi voøng voøng, vaø hoaøn toaøn teâ lieät;
- Tyû leä ñeû tröüng coù theå giaûm hoaëc ngöøng ñeû;
- Tröüng bò moûng voû;
- Söng caùc moâ xung quanh maét vaø coâ;
- Cheát ñoät ngoäät;

Tyû leä cheát trong baây taêng cao.

Caùch Lan Truyeân Beanh

Beanh END lan truyeân chuû yeáu do tieáp xuùc tröïc tieáp giöða gia caâm khoeû maïnh vòùi phaân hay caùc dòch tieát tøø gia caâm beanh nhö nööùc muõi, nööùc boït vaø nööùc maét. Beanh lan truyeân nhanh choùng trong caùc baây nuoâi maät ñoä cao, ví duï gaø nuoâi thööng nghieäp.

Noâng ñoä virus gaây beanh trong dòch tieát cuâa gia caâm beanh raát cao. Do ñou, beanh coù theå lan truyeân deä daøng baèng caùc phööng tieän cô hoïc. Virus gaây beanh coù theå baùm vaøo giaøy deùp, quaàn aùo vaø truyeân tøø baây maéc beanh sang baây khoûe maïnh. Beanh thööøng ñööic lan truyeân thoâng qua caùc nhaân vieân tieám chuûng, gieát moâ, xe chöû phaân, taøi xeá xe taûi, nhaân vieân giao thöïc phaäm, ngöôøi mua gia caâm, ngöôøi giao tröüng, vaø caùc chuû traïi cuõng nhö coâng nhaân laøm vieäc trong traïi.

Virus beanh END coù theå soâng soùt nhieäu tuaân leä trong moâi trööøng noùng aâm nhö treân loâng chim, trong phaân, vaø nhööng nguyeân vaät lieäu khaûc. Chuûng coù theå toân taïi raát laâu trong caùc saûn phaäm ñoâng laïnh. Tuy nhieân, ñieäu kieän khoâ haïn vaø tia töû ngoaii trong aûnh naéng trôøi coù theå tieâu dieät chuûng nhanh choùng.

Nhööng con chim nuoâi kieâng nhaäp caûnh laäu, ñaëc bieát laø loaøi veït Amazon coù nguoàn goác tøø chaâu Myô La tinh, ñööic xem laø ñoái tööing mang maâm beanh nguy hieäm nhaát truyeân cho nhööng baây gia caâm ôù Myô. Caùc con veït Amazon mang virus maéc duø khoâng coù bieäu hieän beanh END, nhöng coù khaû naêng phaût taùn maâm beanh trong thôøi gian hòn 400 ngaøy.

Caùc Bieän Phaùp Kieäm Soaùt Vaø Phoøng Ngöøa Beanh End

Phööng phaùp duy nhaát ñeå tieäu dieät taän goác beanh END laø nhanh choùng tieäu huyû caùc baày bò nhieäm beanh, vaø thöic hieän caùc chööng trình kieäm dòch vaø giaùm saùt chaët cheõ. Caùc nhaø saûn xuaát neân cuûng coá caùc bieän phaùp an toaøn sinh hoïc ñeå phoøng ngöøa söi ñøa maàm beanh vaøo baày gia caàm ñang nuoâi. Caùc bieän phaùp an toaøn sinh hoïc cuûng raát quan troäng ñeå baûo veä gia caàm thaû vöôøn, hay chim kieång. Döôùi ñaây laø nhööng bieän phaùp an toaøn sinh hoïc coù theå aùp duäng:

- ❑ Chæ cho pheùp coâng nhaân coù nhieäm vuï cuï theå vaøo traïi vaø haïn cheá caùc phööng tieän vaän chuyeän vaøo cô sôû chaên nuoâi.
- ❑ Cung caáp quaän aùo saich vaø caùc coâng cui laøm vieäc voâ truong cho coâng nhaân.
- ❑ Laøm veä sinh vaø saùt truong caùc phööng tieän vaän chuyeän (bao goàm voû loáp xe vaø boä baùnh xe) ra vaøo cô sôû chaên nuoâi.
- ❑ Traùnh thaêm vieång nhööng trang traïi chaên nuoâi khaùc.
- ❑ Duy trì cheá ñøa 'mua moät luûc, baùn moät lõöit' ñeå giöö cho baày coù cuøng moät ñøa tuoâi.
- ❑ Theo doõi chaët cheõ quaù trình di chuyeän cuûa caû baày gia caàm vaø saûn phaåm gia caàm töø noâng traïi naøy sang noâng traïi khaùc.
- ❑ Ñööng neân 'xeù leû' chim trööûng thaønh cuûa baày baùn cho moät chöïgia caàm soång.
- ❑ Veä sinh saùt truong chuoång traïi giööa caùc ñõöit nuoâi.
- ❑ Khoâng nuoâi chim kieång trong traïi chaên nuoâi gia caàm. Khoâng neân thueâ caùc coâng nhaân coù nuoâi chim kieång taïi nhaø.
- ❑ Khoâng cho pheùp caùc nhaân vieän laøm coâng taùc tieäm chuûng, baét thuù, vaø caùc dòch vuï coù theå ñaô tieáp xuùc vòùi nhööng traïi chaên nuoâi gia caàm khaùc vaøo traïi trong voøng 24 tieång ñoâng hoå.
- ❑ Baûo veä ñaøn gia caàm, khoâng cho tieáp xuùc vòùi nhööng loaøi chim hoang daõ thöôøng thích laøm toå trong traïi chaên nuoâi, hoaëc khoâng cho chim kieång duøng chung thöùc aén.
- ❑ Kieäm soaùt chaët cheõ vieäc xöû lyù vaø vöüt boû xaùc gia caàm cheát, phaân, vaø chaát loùt chuoång.
- ❑ Mang gia caàm beanh ñeán phoøng thí nghieäm ñeå kieäm tra.

Caùc Bieän Phaùp Kieäm Soaùt Vaø Phoøng Ngöøa Beanh Ñoái Vôùi Vieäc Nuoâi Chim Kieång Vaø Gia Caàm Thaû Vöôøn

Beanh END cuûng laø moät moái nguy hieäm ñe doäa caùc loaøi chim kieång. Nhööng chim nhaäp laäu vaøo Myö khoâng ñõöïci APHIS kieäm dòch vaø kieäm tra, neân coù theå laø nguoàn mang virus gaây beanh END. Do ñouù, caùc chuû nhaân nuoâi chim kieång neân:

- ❑ Yeâu caàu ngööøi baùn chim xuaát trình giaáy chöùng nhaän chim nhaäp khaåu hõip phaùp hoaëc coù nguoàn goác trong nõöùc Myö, chöùng minh chim khoûe maïñh trööùc khi vaän chuyeän, vaø seõõ ñõöïc vaän chuyeän trong caùc thuøng môùi hay ñaô ñõöïc saùt truong ñaây ñuuû.
- ❑ Giöö laïi taát caû giaáy tõø mua baùn vaø vaän chuyeän.
- ❑ Caùch ly taát caû chim môùi mua ít nhaát 30 ngaøy. Haïn cheá söi di chuyeän cuûa coâng nhaân giööa baày môùi vaø cuõ.

Veit Amazon raát khouù nuoâi trong nhaø. Baát kyø ai rao baùn soá lõöing lõùn chim veït non ñeåu coù theå nghi ngôø laø buoân laäu hoaëc mua chim nhaäp laäu.

Vai Troø Cuûa Aphis

Ñeå ngaën ngöøa beanh END xuaát hieän trong caùc baày gia caàm ôû Myö, APHIS yeâu caàu taát caû chim nhaäp khaåu (gia caàm, chim kieång, chim trööng baøy ôû sôû thuù, vaø ñaø ñieåu) phaûi ñõöïc kieäm dòch trööùc khi mang vaøo nõöùc.

Ngoaøi vieäc haïn cheá nhaäp khaåu, APHIS taêng cõöøng khaû naêng giaùm saùt ñeå phaùt hieän beanh END neáu chaûng may beanh naøy ñõöïc ñøa vaøo nõöùc Myö. APHIS vaø taäp theå caùc baùc só thuù y cuûa Bang ñõöïc huaán luyeän chaân ñoaùn caùc beanh coù nguoàn goác ngoaøi nõöùc thöôøng xuyeân kieäm tra nhööng trööøng hõip nghi beanh. Hieäu quaû cuûa vieäc giaùm saùt naøy ñõöïc naâng cao nhôø söi hõip taùc cuûa caùc chuyeän vieân thuøac caùc trööøng ñaïi hoïc, caùc vieân chööc veä söùc khoûe vaät nuoâi cuûa Bang, caùc baùc só thuù y ñaûng tin caäy cuûa USDA, vaø caùc ñaïi dieän cuûa caùc coâng ty.

Neåu beanh END ñõöïc phaùt hieän trong baày gia caàm hoaëc chim kieång, APHIS seõ nhanh choÙng laøm vieäc vòùi chinh quyèan sôû taïi vaø caùc coâng ty ñoái taùc ñeå thöic hieän caùc bieän phaùp triëat ñeå bao goàm kieäm dòch, kieäm soaùt vaø veä sinh ñeå ngaën chaén cõ hoäi lan truyeän maàm beanh.

Baùo Caùo Nhööng Trööøng Hõip Nghi Ngôø

Caùc chuû traïi chaên nuoâi gia caàm hay chim kieång, hoaëc caùc baùc só thuù y neåu nghi ngôø moät con chim coù daáu hieäu nhieäm beanh END haøy lieân heä ngay laäp töùc vòùi caùc cô quan coù thaâm quyèan veä söùc khoûe thuù nuoâi cuûa Bang hay Lieân Bang.

Thoâng Tin Boå Sung, Ñeå bieát theâm thoâng tin chi tieát, haøy lieân heä:

USDA, APHIS, Veterinary Services, Emergency Programs, 4700 River Road, Unit 41, Riverdale, MD 20737-1231
Telephone (301) 734-8073, Fax (301) 734-7817

Boă Noâng nghieäp Myő (USDA) nghieâm caám söi phaân bieät ñoái xöû veà saéc toäc, maøu da, quoác tòch goác, giôùi tính, toân giaùo, tuoái taùc, tinh traïng khuyeát taät, khuynh höôùng chính trò, khuynh höôùng giôùi tính, hoaëc tinh traïng hoân nhaân vaø gia ñinh trong taát caû nhööng chööng trình vaø hoaït ñoäng. (Khoâng phaûi taát caû caùc quy ñòngh ngaên caám ñeàu aùp duïng cho taát caû caùc chööng trình). Nhööng ngöôøi khuyeát taät caàn nhööng phööng tieän khaùc ñeå tieáp caän thoâng tin chööng trình (chöö noái Braille, baûn in khoâ roäng, baêng töø, ..v..v..) haøy lieân heä vôùi USDA's TARGET Center taiï soá (202) 720-2600 (voice and TDD).

Neáu coù khieáu naïi veà vieäc phaân bieät ñoái xöû, haøy vieát thö cho: USDA, Director, Office of Civil Rights, Room 326-W, Whitten Building, 1400 Independence Avenue, SW, Washington, DC 20250-9410 hoaëc goïi soá (202) 720-5964 (voice and TDD). USDA cung caáp cô hoäi binh ñaúng vaø phaùt huy quyéan laøm chuû cho moïi ngöôøi.

Boă Noâng Nghieäp Hoa Kyø • Dòch Vuï Baûo Veä Söùc Khoaû Caây Troàng vaø Vaät Nuoâi • **Baûo Veä An Toaøn Neàn Noâng Nghieäp Myő**